გენეალოგიური კვლევის ცენტრი

"არიან - ქართლი"

მასალები გასიტაშვილთა საგვარეულოს ისტორიის შესახებ

თბილისი
2014 წ.

მასალები გასიღაშვილთა საგვარეულოს შესახებ

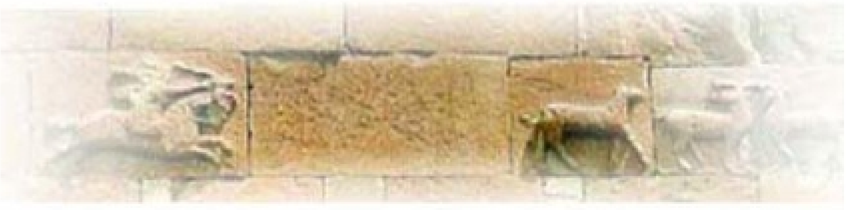

ღვთისა და ერის სამსახურში დგომა ქართველ კაცს ოდითგანვე ჰქონდა გაცნობიერებული. ყოველი ქართველის შეგნებაში იდო, რომ ერთი შენაკადი იყო იმ დიდი მდინარისა, რომელსაც საქართველო ჰქვია. იცოდა, რომ საგვარეულოთა თანადგომით უძლებდა ქართველი ხალხი უამრავ ჭირ-ვარამს.

ნებისმიერი გვარის წარმოშობა, გამრავლება და განსახლება უშუალო და პირდაპირ კავშირშია ერის ბედთან, რადგანაც სწორედ ცალკეულ ქართულ საგვარეულო ისტორიათა ჯამი, კრებული წარმოადგენს საქართველოს ბოლო ასწლეულების ისტორიას. თითოეული საგვარეულო ერის სიმდიდრეა, განუმეორებელი და თვითმყოფადია თავისი არსით. შესაბამისად, გვარში შემავალი ყოველი ადამიანიც ერის ისტორიის ნაწილია, მისი ჯვრის მტვირთველი. გვარის წინაშე ღირსების დაცვა, შესისხლხორცებული ჰქონდა საგვარეულოს თითოეულ წევრს, რამეთუ ოდითგან კარგი კაცობა კარგი გვარობის განმსაზღვრელი იყო.

ზოგიერთ რჩეული გვარიშვილთა ნამოღვაწარი უძველეს მატიანეთა ფურცლებზეა დაცული. ზოგიერთის ღვაწლი და საგმირო საქმენი კი ხალხის ხსოვნაშია შემონახული და თაობიდან თაობას გადაეცემა.

ქართლის ცხოვრების – საქართველოს ისტორიის ციხე-სიმაგრის მშენებლობაში თავისი წილი აგური **გასიტაშვილთა** ძირძველმა და სახელოვანმა გვარმაც დადო.

წინაპრის საკუთარ სახელიდან მოუდით გვარსახელის ფუძე **გასიტაშვილთ**. „გასიტა" – საკუთარი სახელი ყოფილა კაცისა ძველ საქართველოში. ამრიგად, პატრონიმი **გასიტაშვილი** ეპონიმური ტიპის გვარსახელთა რიგს განეკუთვნება, ესეიგი მის ფუძეში ფიქსირებულია წინაპრის, გვარის ფუძემდებლის ანთროპონიმი.

საქართველოში გარდა სხვა დერივატული (მსგავსფუძიანი) ფორმის „გასიტ" – ძირიანი ქართული გვარსახელი არ გვხვდება (ა. სილაგაძე, ა. თოთაძე „გვარ-სახელები საქართველოში"; თბ. 1997 წ; გვ. 55).

გვარსახელი ერთი აქვთ და ძირადაც (სისხლად) ერთნი უნდა იყვნენ **გასიტაშვილნი**.

გასიტაშვილთა საგვარეულოს ბუდე-პირველსაცხოვრისი შიდა ქართლის ველზე უნდა ვეძიოთ, რადგან უძვე-ლეს წერილობით წყაროებში სწორედ შიდა ქართლელი **გასიტა-შვილნი** ჩანან.

საქართველოს ყველაზე დიდი ისტორიულ-ეთნოგრაფი-ული მხარეა ქართლი. ქართლში, როგორც პოლიტიკურ ერთეულში სხვა ეთნოგრაფიული მხარეებიც შედიოდა და მასში მცხოვრებნი ყველანი ქართველებად ინოდებოდნენ. „ქართველმა" კი სახელი მისცა საქართველოს. ქართლს ჰქონდა თავისი, მთის ეთნოგრაფიული მხარეები (მთიუ-ლეთი, ხევი, გუდამაყარი და დვალეთი, აგრეთვე ისტორი-ული ცხრაძმა). ქართლი სამ: შიდა ქართლის, ქვემო ქართლის და ზემო ქართლის ერთეულებად იყოფოდა, რომლებიც აგრეთვე მათთვის დამახასიათებელი ეთნოგრაფი-ული რეალიებით ხასიათდებოდნენ. შიდა ქართლი ქართ-ლის ჩრდილოეთ ნაწილს მოიცავს, ქვემო ქართლი კი მის სამხრეთ ნაწილს. ქართული წყაროებით უფრო ადრე შიდა ქართლის სახელწოდება „ზენა სოფელი" იყო, ქვემო ქართლის შესატყვისი კი – „ქვენა სოფელი". რაც შეეხება ზემო ქართლს, მას მესხეთიც ეწოდებოდა (პოლიტიკური

„სამცხე-საათაბაგო"), ის საქართველოს მთელ სამხრეთ-დასავლეთს ფარავდა და ეთნოგრაფიულ ქართლად არ მოიაზრებოდა.

ისტორიული ტრადიციით სახელწოდება ქართლი მომდინარეობს ქართველთა ერთ-ერთი ეთნარქის ქართლოსის სახელისაგან. თავდაპირველად ქართლი ერქვა ქართლოსის პირველსაცხოვრისის მთას, დღევანდელი მცხეთის სიახლოვეს, რომელიც შემდეგ არმაზის მთისა და არმაზის სალოცავის სახელით იყო ცნობილი. აღნიშნულ გეოგრაფიულ პუნქტზე გადიოდა საქართველოს ისტორიულ-გეოგრაფიულ მხარეთა დამაკავშირებელი უმოკლესი გზები. ქართულ ისტორიოგრაფიაში ის მოსაზრებაც არსებობს, რომ ქართის ტომის თავდაპირველი საცხოვრისი ქვემო ქართლი იყო. ძველი წელთაღრიცხვის III საუკუნეში ქართლის ჰეგემონობით ჩამოყალიბდა ქართული სახელმწიფო, რომლის საერთო სახელწოდება „ქართლი" იყო (ბერძნულ-ლათინური წყაროების „იბერია"). მოგვიანებით, დაახლოებით X საუკუნიდან ქვეყნის აღმნიშვნელი ახალი ტერმინი – „საქართველო" წარმოიქმნა, რადგან ერთმანეთის პარალელურად არსებობდა ეთნოგრაფიული

ქართლი და ქართლის სახელმწიფო, რომელიც ეთნოგრაფიული ქართლის გარდა სამხრეთ და დასავლეთ საქართველოს ვრცელ ტერიტორიას მოიცავდა.

ქართლმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა არა მარტო ქართველი ხალხის სახელწოდების ჩამოყალიბებაში, არამედ ერთიანი ქართული კულტურისა და ენის (სახელმწიფო, საღვთისმეტყველო, სალიტერატურო ენის) შექმნაში.

ისევე, როგორც საქართველოს სხვა კუთხეებში, ქართლშიც ხდებოდა მოსახლეობის მიგრაცია. ძველი ქართლის მოსახლეობის უმნიშვნელო რაოდენობას თუ მოუღწევია ჩვენამდე, რომელთა შორის **გასიტაშვილთა** გვარმოდენილობაც უნდა მოვიაზროთ. სავარეო ფაქტორის გამო მისი ძველი მოსახლეობა რამდენჯერმე შეიცვალა. ქართლის აღწარმოება ხდებოდა როგორც საკუთრივ მთიელთა, ისე დასავლეთ საქართველოდან მიგრაციის შედეგად.

ქართლში იყო გავრცელებული ქართული ხალხური არქიტექტურის შესანიშნავი ნიმუში – დარბაზული საცხოვრებელი სახლი გვირგვინისებური გადახურვით, რომლის შესანიშნავი ნიმუშია კასპის მუნიციპალიტეტის სოფელ წინარეხში მდებარე, საცხოვრებელი სახლი – დარბაზი.

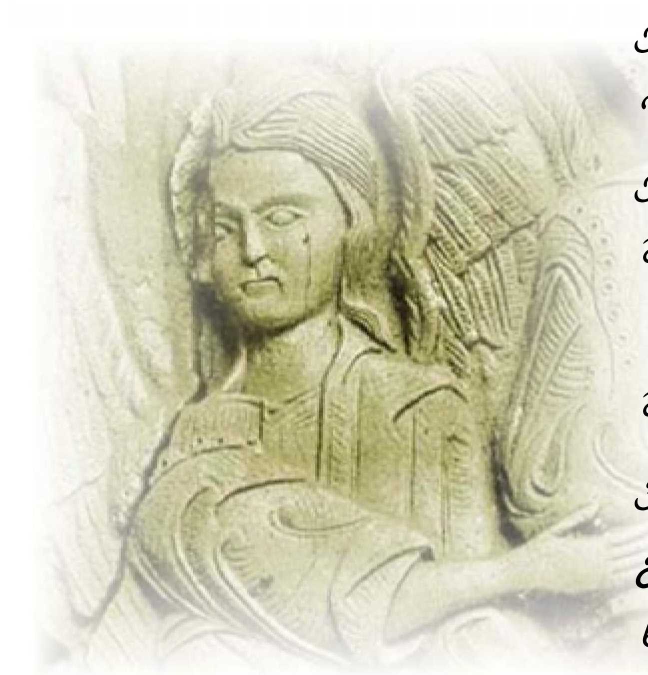

ქართლში დღემდეა შემ-
ორჩენილი უძველესი
ქართული ეკლესია –
ბოლნისის სიონი (V საუკუნე).

თუმცა სხვა მოსაზრე-
ბაც არსებობს: ძირად რაჭ-
ველ კაციტაძისგან მოდისო
გასიტაშვილთა გვარმოდე-
ნილობა. რაჭაში, თავად წერე-
თელთა შინამოსამსახურე ქალი შეჰყვარებია იმ კაციტაძეს.
თავისი მოახლე გოგო წერეთელსაც მოსწონდა. შეყვარებულე-
ბი გამორიდებიან ბატონის რისხვას, შიდა ქართლში გამოქცე-
ულან და იქ დაუწერიათ ჯვარი. კვალის დაფარვის მიზნით კი
ის კაციტაძე **გასიტაშვილად** დაწერილა.

ჩვენის აზრით ეს გადმოცემა მხოლოდ გვარსახელ
კაციტაძისა და **გასიტაშვილის** ფუძეთა მსგავსებას („კაც-
იტა" – „გასიტა") ემყარება და ისტორიულ მტკიცებულე-
ბებს მოკლებულია.

იაკობ ახუაშვილის აზრით **გასიტაშვილთა** გვარ-
მოდენილობა მომდინარეობს და სათავეს იღებს **ვარძ-
იელაშვილთა** საგვარეულოდან, და ამის დასადასტურე-
ბლად ისტორიულ დოკუმენტს იშველიებს. ქვემოთ მოგვაქვს
ამ საბუთის ანოტაცია:

XVII საუკუნის 90-იან წლებში უნდა შეედგინათ
გიორგი, ზაქარია და ხოსიტა გასიტასშვილ ვარძიელასშ-

ვილოთა მიერ მოშიტა მიქელაშვილისათვის მიცემული, სავარაუდოდ ქვემო ძვიმლოეთს (ძვილოეთი – სოფელი ქარელის მუნიციპალიტეტში. 1991 წლამდე შედიოდა ზნაურის რაიონის შემადგენლობაში. მდებარეობს მდინარეების შუა ფრონისა და აღმოსავლეთის ფრონის წყალგამყოფზე) მდებარე, გოგია იჩქითიძის, ბერიკა იაველასხშვილისა და სავარძელოსშვილოს მიწებს შორის მდებარე ნაახოები მამულის, ნასყიდობის წიგნი (ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Hd–770:ა).

ცნობილია, რომ საისტორიო წყაროში მამის სახელისა და გვარსახელის მართლწერა რაიმე კანონზომიერებას არ ექვემდებარება. უძველეს ქართულ სიგელგუჯარში წინაპრის ანთროპონიმისა და პატრონიმის ჩაწერა სხვადასხვა ფორმით ხდებოდა. ხშირად ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით იწერებოდა, როგორც წინაპრის პირსახელი ასევე მემკვიდრეობითი სახელიც. მამის სახელისა და ხანდახან, გვარსახელის ჩაწერაც კი ორნაირად, გაერთიანებული და დაცალკევებული სახით ხდებოდა. წინაპრის პირსახელის გაერთიანებული ფორმით ჩაწერა იმას სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ იგი გვარსახელს წარმოადგენს.

წინაპრის ანთროპონიმის ჩაწერის გაერთიანებული ფორმა, დროთა განმავლობაში ხმარებიდან გამოვიდა.

დაუბრუნდეთ ჩვენს მიერ ზემოთ მოტანილ ანოტაციას. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში გასიტასშვილი; გიორგის, ზაქარიას და ხოსიტას პატრონიმს არ წარმოადგენს, იგი მათი მამის პირსახელია, გაერთიანებული ფორმით ჩაწერილი. ხოლო ვარძიელასშვილი გვარსახელი.

სადღეისოდ მიღებული მართწერის ფორმების თანახმად ზემოდ მოტანილი ანოტაციის დასაწყისი შემდეგ სახეს მიიღებდა: XVII საუკუნის 90-იან წლებში უნდა შეედგინათ გიორგი, ზაქარია და ხოსიტა გასიტას ძე ვარძიელაშვილების მიერ ...

ჩვენს ხელთ არსებულ ქართულ სიგელ-გუჯარში შიდა ქართლ **გასიტაშვილთა** გვარჩამომავლობა XVII საუკუნის II ნახევრიდან იხსენიება.

თავიდანვე უნდა აღინიშნოს, რომ დღემდე მოღწეულ წერილობით წყაროებში **გასიტაშვილთა** მემკვიდრეობითი სახელი შედარებით მცირე რაოდენობით იხსენიება. აქვე უნდა ითქვას, რომ, **გასიტაშვილთა** საგვარეულოო სავარაუდოდ XV საუკუნის მიწურულისთვის ან XVI საუკუნის დასაწყისში (მისი რიცხოვნობის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ) უნდა

წარმოქმნილიყო. თავისთავად ჩნდება კითხვა: თუ საგ-ვარაუდოა, ჯერ კიდევ XV საუკუნის მიწურულისთვის წარმოქმნა, ხშირად რატომ არ იხსენიება მომდევნო წლებში ქართლის სამეფოში შემდგარ ქართულ წერილობით წყაროებში? ვინ იცის, იქნებ იხსენიებოდა და ალბათ ასეც იქნებოდა. მაგრამ, გასათვალისწინებელია შემდეგი მიზე-ზები: პირველი და უმთავრესი – **გასიტაშვილთა** გვარ-მოდენილობის მცირერიცხოვნებაა. მეორე – მათი ნაწი-ლის, აღმოსავლეთ საქართველოს ისეთ რეგიონში სახ-ლობაა, სადაც ქართლის სამეფოს ცენტრთან შედარებით ნაკლებად იყო ჩამოყალიბებული სახელმწიფო სტრუქ-ტურები (საუბარია იმ ბიუროკრატიულ აპარატზე, რომელიც ნებისმიერი ფაქტის: ბოძების, ყიდვა-გაყიდვის, აზატობა-თარხნობის და სხვადასხვა ხასიათის ნუსხებისა თუ აღწ-ერების შექმნასა და შენახვას უზრუნველყოფს), აგრეთვე ნგრევამ, ძარცვამ და სისხლთა წვიმებმა ქართლის ცხ-ოვრებას განუწყვეტლივ თან რომ სდევს, ჩვე-ნამდე მოღწეულ წერი-ლობით და ისტორიულ წყაროთა სიმწირე განა-პირობა.

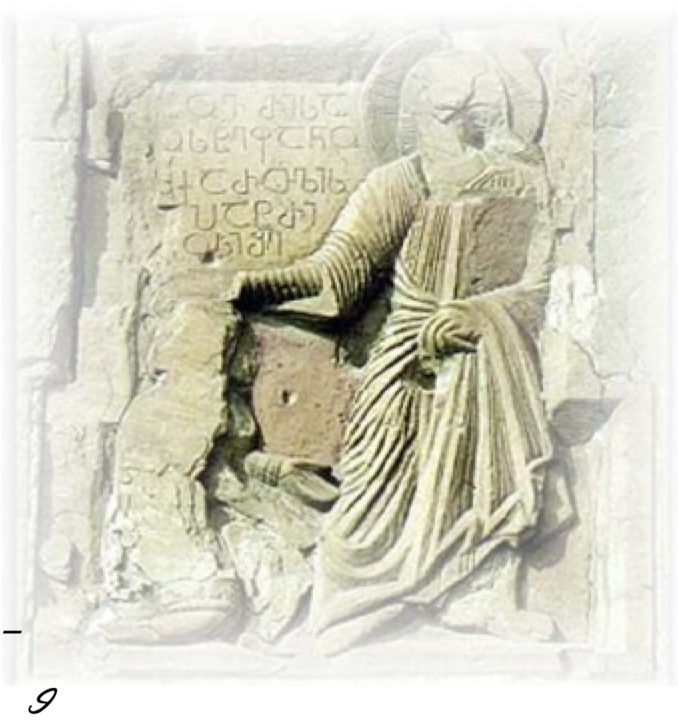

XVII საუკუნის II ნახევარს მიეკუთვნება, სავარაუდოდ ახლად გათ-

ავადებულ სააკაძეთა შტოს წარმომადგენელთათვის მიცემული წილის ბარათი (საბუთი საკმაოდ ვრცელია, ამიტომ მოგვაქვს ანოტაციის სახით), რომელშიც გოსტიბეს (სოფელი ა ღ მ ო ს ა ვ ლ ე თ საქართველოში, შიდა ქართლის მხარის კასპის მუნიციპალიტეტში, ახალქალაქის თემში. მდებარეობს თრიალეთის ქედის ჩრდილოეთ მთისწინეთში. მდინარე გოსტიბესწყლის ნაპირებზე. სოფელში მდგარა სააკაძეთა სასახლე) მცხოვრები მახარა **გასიტაშვილი** იხსენიება (ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Hd-13303).

XVII საუკუნის ბოლოო მეოთხედს მიეკუთვნება მოურავ, ავთანდილ სააკაძისა და ზურაბ სააკაძის წილის ბარათი (საბუთი საკმაოდ ვრცელია, ამიტომ მოგვაქვს ანოტაციის სახით), რომლიდანაც ირკვევა, რომ გოსტიბეს მცხოვრები შემაზა **გასიტაშვილი**, თავისი ქონებითურთ, მახარას სანუქფოდ (სანაცვლოდ) რგებიათ მათ წილად (ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Hd-11922).

ჩვენს მიერ ზემოთ მოტანილი საბუთთა ანოტაციების ანალიზი გვაფიქრებინებს, რომ მეორე ანოტაციაში მოხ-

სენიებული მახარა, პირვ-ელი ანოტაციაში მოხსე-ნიებული მახარა **გასი-ტაშვილი** უნდა იყოს.

1688–1703 წლებში, ქართლის სამეფოში ერეკ-ლე I-ის მეფობის დროს, თავად ედიშერ და პაპუნა ციციშვილთა გაყრის თარბაზე განჩინება შეუდგენიათ. რომელშიც გვეძინეთს (სოფელი გვერძინეთი მდებარეობს შიდა ქართლში, ქარე-ლის რაიონში, თრიალეთის ქედის ჩრდილოეთ კალთაზე, მდინარე ძამის ნაპირზე, ქარელიდან 21 კილომეტრის მანძილზე. გვერძინეთი (საისტორიო წყაროებში გვეძინე-თი) პირველად XVII საუკუნეში იხსენიება. სოფელი ციციშ-ვილთა საკუთრება იყო. XVIII საუკუნის 70-იან წლებში აქ 30-მდე კომლი ცხოვრობდა და ეკონომიკურად საკმაოდ ღონიერ სოფლად ითვლებოდა. 1695 წელს ციცი ციციშ-ვილმა ქართლის მეფეს გიორგის ულალატა და ერეკლე I-ს (ნაზარ-ალი-ხანს) მიემხრო. გიორგიმ მოღალატე მოახრჩობინა და საციციანო ნოდარის ძეს ფარსადან ციციშ-ვილს მიაკუთვნა. გიორგისა და ერეკლეს შორის ბრძოლა გაგრძელდა. ამ ბრძოლაში ერეკლეს ქაიხოსრო ციციშ-ვილი მიემხრო, რომელმაც სოფელ გვერძინეთთან მომხ-დარ ბრძოლაში დაამარცხა გიორგის მომხრე ფარსადანი

და საციციანო დაისაკუთრა. XVI–XVIII საუკუნეებში ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფით სოფელი გვერძინეთი მტკვრის მარჯვენა სანაპიროს (ციციშვილთა) სადროშოში შედიოდა) მცხოვრებ, ედიშერ ციციშვილის კუთვნილ გლეხთა შორის, ზერი **გასიტაშვილის** ერთი კომლიც იხსენიება (საბუთი საკმაოდ ვრცელია, მოგვაქვს მხოლოდ ის ადგილი რომელშიც **გასიტაშვილთა** გვარსახელი ფიქსირდება):

„... ქ. ერთ წილათ გვეძინეთს **გასიტაშვილი** ზერი, ამაზე აძეს მჭედლიშვილი გელია, რისაც მამულის მქონებელი იყოს, ერგო ედიშერს ...”

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Hd–1636).

XVIII საუკუნის დასაწყისში უნდა დაწერილიყო იოსებაშვილთა მიერ ქიტესა კოშაძესა და ზერუაშვილთათვის მიცემული ფიცეს კვირაცხოველთან მდებარე მინის ნასყიდობის წიგნი, რომელსაც ზერი **გასიტაშვილიც** ადასტურებს:

„ქ. ნებითა და შეწევნითა ღვთისათა, ძლიერებითა ცხოველის მყოფელის ჯვარისათა, ყოვლად წმინდის ღვთისმშობლისათა. მეოხებითა მღვდელთმოძღვართა,

ვასილი, გრიგოლი, იოვანე და იოვანე ღვთისმეტყველი-სათა. მეოხებითა თავთა მოციქულთა პეტრესი და პავლეს-ითა, მათითა მეოხებითა ესე უკუნისამდე ხანთა და ჟამთა გასათავებელი ნასყიდობის წიგნი და სიგელი მოგეც მე იოსებასშვიოლმა საბამა, ჩემმა ბიძაშვილმა ათანასემა. შვილმა ჩემმა თევდორემა, გოგინამა. ძმამა ჩემმა თამაზამა შენ, კოშაძეს ქიტესას, ჟამიტას, სეხნიას, ბერუას, თამა-ზას, იასეს, ტეტიას, ესტატეს, გოგიას ბერუაშვილთა და მომავალთა სახლისა შენისათა. ასე რომ მოგყიდე მიწა ფიცეს კვირაცხოველთან, ჩემი ნასყიდი კახურა ორის დღის. ავიღე ფასი სრული და უკლებელი, რითაც ჩემი გული შესჯერდებოდა. არის ამისი მოწამე თავათ ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანნი. ღამაც კაცმა ესე ნასყიდობის წერილი მოშალოს, მასამცა რისხავდეს მამა, ძეღ და სულიწმინდა. მასამც ედემის კუპრიელი. ნუმცა იხსნება სული მისი ჯოჯოხეთისგან. ან თავადმან, ან აზნაურმან ან გლეხმან. არის ამი-სი მოწმე: თეთრუაშვილი მღვდელი მარკოზ, ამირეზაშვილი მანძულა, **გასიტაშვილი** ბერი, კახი იესე, კოჭლი ბერანა აქ ამის ბიჭი ღვთისიას ძე. დეკანოზ მღვდელს ფილიპეს დამიწერია და

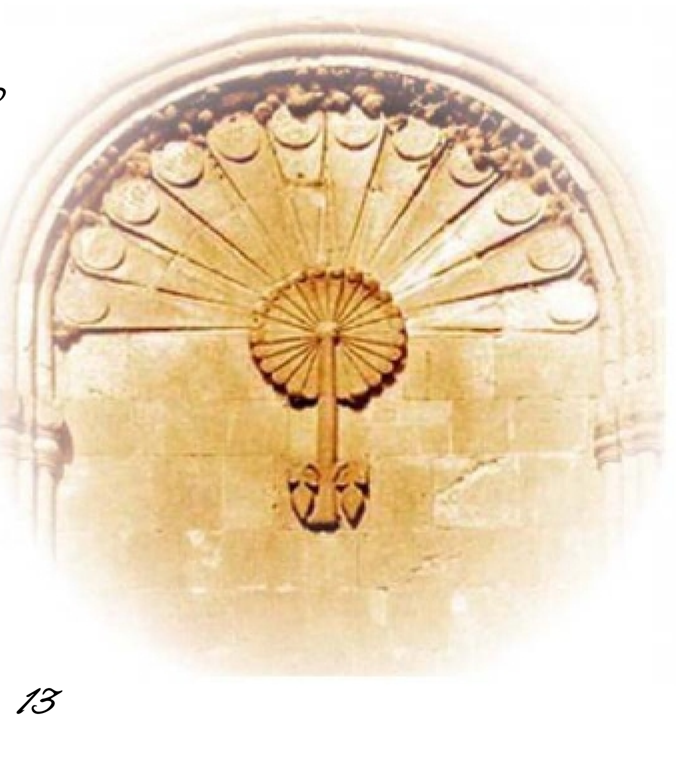

მოწამეცა ვარ. დაიწერა მაისის გასულს, ქორონიკონს ... (დოკუმენტი ბოლოში დაზიანებულია და ვერ იკითხება) ...”

(საქართველოს ეროვნული არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 642).

XVIII საუკუნის 20-იანი წლების დასაწყისში **გასიტაშვილთა** გვარმოდენილობის მცირე ნაწილი ქვემო ქართლში ჩასახლებული ჩანს.

1721 წელს ქართლის მეფის ვახტანგ VI-ის (ზეობის წლები 1703-1714 (ჯანშინი); 1716-1724 (მეფე)) ბრძანებით, ხელმწიფის (ვახტანგ VI) ვაჟს ვახუშტი ბატონიშვილისა (1696 წ. თბილისი – 1757 წ. მოსკოვი; ცნობილი გეოგრაფი, ისტორიკოსი და კარტოგრაფი) და მდივანს გივი თუმანიშვილს, მეწინავე სადროშოს, საბარათიანოსა და სომხითის (ქვემო ქართლი ნაწილი) აღწერა ჩაუტარებიათ, რომლის დავთარშიც ბაბილაშენს (ბოლნისის მუნიციპალიტეტში, კაზრეთის ხეობაში მდებარე ნასოფლარებში, რომელსაც ახლა სამტრედოს უძახიან ძველად ბაბილაშენი ერქვა) მოსახლე **გასიტაშვილთა** ერთი კომლი იხსენიება (საბუთი საკმაოდ ვრცელია, ამ-

იტომ მოგვაქვს მხოლოდ ბაბილაშენის მოსახლეთა ნუსხა, რომელშიც გვარსახელი ფიქსირდება):

„... ქ. ბაბილაშენს:

ოხლაშვილი პაპუა მოლაშქრე,

გასიტაშვილი სიყმია მოლაშქრე ...”

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Hd–3017, Hd–1366, Sd–3037).

1726 წელს დაწერილია უცნობი პირის, სახლთუხუცესისა (თანამდებობა ფეოდალური საქართველოს სამოხელეო აპარატში) და ამილბარის (თანამდებობა ფეოდალური საქართველოს სამოხელეო აპარატში) მევალეთა ნუსხა, რომელშიც თამაზა **გასიტაშვილიც** იხსენიება:

„ქორონიკონს უიდ (1726 წ.).

ქ. ავილე მე გოჩიაშვილმა ბერმა, თქვენ სახლთუხუცესი ამილბარისაგან ხუთი მარჩილი თეთრი, უნდა მოგცე კალოოზედ ოცდაათი კოდი პური ბატონის კოდითა.

ქ. პავლემ ავილევ სამი მარჩილი, უნდა მოგცე კოდი პური თარამეტი.

ქ. რამაზამ ცხვარაშვილმა ავილე ექვსი შაური, უნდა მოგცე სამი კოდი პური.

ქ. შაფირმა რამაზამ ავიღე შვიდი აბაზი, უნდა მოგცე თოთხმეტი კოდი პური.

ქ. **გასიტაშვილმა** თამაზამ ავიღე ორი აბაზი, უნდა მოგცე ოთხი კოდი პური.

ქ. მამასახლისმა გიორგიმ ავიღე რვა აბაზი, უნდა მოგცე თექვსმეტი კოდი პური მამაცაშვილისა ყრუასათვის.

ქ. კიდევ მამასახლისმა გიორგიმ ავიღე ჩემთვის სამი მარჩილი, უნდა მოგცე თვრამეტი კოდი პური.

ქ. იქნა ამის ჯამი კოდი პური ასორმოცს კოდს ერთი კოდ ნაკლები.

ქ. ავიღევით ჩვენ, ალავერდაშვილმა და ცხვარაშვილმა ხოსიამ, სადუნიშვილმა ბეჟანამ, ფიფინაშვილმა ნოდარამ, ოთანაშვილმა დათუნამ, გელიაშვილმა ოთარიმ, ელიაშვილმა გიორგიმ, სოიტაშვილმა ბერმა, ტურიაშვილმა გიორგიმ და ერთობილოთ მოხელეთ თქვენ, სახლთხუცესვან, ექვსი მარჩილი თეთრი. ამისთვის უნდა მოგცეთ ოცდათექვსმეტი კოდი პური, კიდევ რომ მეორეთ ავიღევით ის არის.

ქ. ხოსიამ ცხვარაშვილმა, თამაზამ, რამაზამ, გოგიამ უნდა ამ ოთხთ ექვსი კოდი პური მოგცეთ. თქვენს ღვინის ფასათ რომ დარჩა.

ქ. კიდევ იქნა ჯამი ასორმოცდახუთი კოდი.

ქ. იქნა სამსავ თამასუქისა ოთხას ხუთი კოდი პური.

ქ. ვარსევანისა სპენჯისათვინ უნდა მამცეს ექვსი კოდი.

ქ. სოფლის მოცემული პური კოდია მ (40).

ქ. ბერძენულური თეთრისა პური კოდი ოთხმოცდა ოთხი კოდი.

ქ. იქნა ჯამი სულ პური კოდი ფკია.

ქ. თოთხმეტი კოდი პაპუნაზეა პური და ქერი სარგებელითა.

ქ. ოცი კოდი პური და ქერი ოსიყმეს მოცემული.

ქ. ოცი კოდი პური მსახურების მოცემული ... კოდი პური ...

ქ. იქნა ხუთასსამოცი კიდი.

ქ. მოხური პურის თამასუქი.

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Ad–1886).

1730–1750 წლებში უნდა დაწერილიყო ბერუა წერეთელაშვილის მიერ ზაქარია ბიჭიკაშვილისთვის მიცემული მიწის ნასყიდობის წიგნი, რომელსაც მანძულა **გასიტაშვილიც** ამოწმებს:

„ქ. ნებითა და შეწევნითა მღვთისათა ძლიერებითა და ცხოველმყოფელის ჯვარისა წმინდათა, თავთა მოციქულთა პეტრესი და პავლესი–

თა, წმინდათა წინასწარმეტყველთა, მოწამე მღვდელთ მოძღვართა: ბასილი, გრიგოლი და იოვანე ოქროპისართა, წმინდა მოწამე მოსესი და ილიასითა, ესე უკუნისამდე ჟამთა და ხანთა გასსათავებელი წიგნი და სიგელი ნასყიდობისა მოგეც მე წერეთელაშვილმა ბერუამა შენ, ბიჭიკაშვილს ზაქარიას, ძმასა შენსა გიორგის, შვილსა შენსა ივანეს, ბერუკას, იასესა, ესტატეს, კახსა. ასე რომ მოგყიდე მიწა დაკიდებულა, თავს მარამდინ, ბოლოს ბევიაშვილის მიწამდინ. მოგყიდე და ავიღე ფასი სრული და უცვალებელი, რითაც ჩემი გული შეგჯერდებოდა. და ვინაც კაცმა ესე ჩემგან მოცემული წიგნი მოგიშალოს, მასცა რისხავს მამა, ძე და სულიწმინდა. არის ამისი მოწამე თავად ღმერთი და ყოველი მისი წმინდანნი. კაცთაგან: კოშაძე ქიტესა, ჟამიტა ამირეზაშვილი, მანძულა **გასიტაშვილი**, ბერია შიოლასშვილი, ბერუა ხუცისშვილი, მე დეკანოზ ფილიპს დამიწერია და მოწამეცა ვარ ამისი. ქორონიკონს ... (საბუთი ბოლოში ვერ იკითხება) ...”

(საქართველოს ეროვნული არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 671).

ადრევე დამკვიდრებულა **გასიტაშვილთა** გვარმოდენილობის ერთი ნაწილი თბილისს.

XVIII საუკუნის II ნახევარს მიეკუთვნება, თბილისში მსახლობელ საეკლესიო ყმათა არზა, გამოსალების თარბაზე. თხოვნაში ქალაქს მცხოვრები გოგია **გასიტაშვილიც** იხსენიება:

„ქ. ღმერთმან ყოვლად უწმიდესის პატრიარხის ჭირი მისცეს ერთობლივ მემკვიდრესა და ეულს თქვენს ყმათა ქალაქში მსახლობელთ.

მემკვიდრე კაცნი აღარავინ არის, ყველანი ჩვენთავად შამოწირულნი გახლავართ, რაც ჩვენი შეძლება არის უნდა გემსახუროთ.

ვინცავინ სოფლის ხარჯში არ ურევია და ქალაქში თქვენ ყმად იხსენება და არც ჩვენ გვიდგება ხარჯში, თავის შეძლებით უნდა მოვიყენოთ.

არას ქვეყნის თარხანი აღარავინ არის საქართველოში. ზოგი ჩვენი მამასახლისი ათარხნებს, ზოგი სხვანი. და ჩვენ ძალა დაგვემართა მონანი გახლავართ.

ქ. შადინასშვილები მოყალნე.

ქ. თარხან უმორჩილო კაცი.

ქ. ოქანთ სდეფანასშვილი.

ქ. ოზანთ კერძი დავითა.

ქ. შამძლოეშელი პაპა.

ქ. როსროხანთ პაპას შვილი გოგია.

ქ. ოქინათ ოაპნეზა.

ქ. ფრანგი პეტრეს შვილები.

ქ. ფეიქარი გრიქოლა.

ქ. ბრმა თათოა.

ქ. ქარშიკა პეტრე.

ქ. სუქანასშვილი.

ქ. ყარაოღლანასშვილი.

ქ. ჯინჯალასშვილი.

ქ. ძეგველასშვილები.

ქ. ოქრომჭედელი ფარსადანა.

ქ. ოქოას შვილები.

ქ. მეთევზე შაქარა.

ქ. პასრათასშვილი.

ქ. პარვათასშვილები.

ქ. ქალიკოას შვილები.

ქ. ოანეზა.

ქ. კვეზერლიის შვილები.

ქ. ავაქა.

ქ. ფეიქარი სულხანა.

ქ. მეჩახმახე ავექიტა.

ქ. მესანთლე მელქოია.

ქ. ბაყალბაში დანელა.

ქ. უზბაშის შვილები.

ქ. ოქრომჭედელი ლაზარე.

ქ. მაუძლებელი არის ყუზუნასშვილები.

ქ. ხუდადასშვილი.

ქ. ყაზაზისშვილები

ქ. ნალბანდი.

ქ. ძეგველასშვილი პეტრე.

ქ. ფეიქრები გარეთუბანს.

ქ. მენთოასშვილი

ქ. მაროასშვილები.

ქ. ისაკა ნამამასახლისარი.

ქ. არქელასშვილები.

ქ. ქურქჩი არუთინა.

ქ. ბრმა ოანეზა.

ქ. მაჰანთ სტეფანა.

ქ. **გასიტაშვილი** გოგია.

ქ. კოსტანასშვილი არუთინა.

ქ. მკალავი ღარიბა.

ქ. მეღორე მოსია.

ქ. დაბალი ოსიფასშვილი.

ქ. ჩარხი ბეჟანა.

თუ აქამდე ერთი ვინმე ძალა დაუმართოთ და გავიდეს, პასუხის გამცემი ჯარიმით ვიყვანოთ.”

თხოვნას ახლავს პატრიარქის ოქმი:

„ქ. მოქალაქეთა ამ არზით მოუხსენებიათ, ვინცავინ სოფლის ხარჯში არ ურევია და ქალაქში სახლობენ, თავიანთის შეძლებით უნდა მოგვიდგნენ.

მამასახლისო გაბრიელ! თუ ძალა და უსამართლობა დაემართა ვისმეს, შენ გადაახდევინე.”

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Ad–1772).

1756 წლის 10 აპრილს შეუდგენიათ ძმების, თავად ივანე და დიმიტრი დიასამიძეთა კუთვნილი, საქაშეთსა (სოფელი გორის მუნიციპალიტეტში (ვარიანის თემი). მდებარეობს შიდა ქართლის ვაკეზე) და ბრილს (ბრილი – სოფელი გორის მუნიციპალიტეტში (ქურთის თემი), 1991 წლამდე შედიოდა ცხინვალის რაიონში. მდებარეობს მდინარეების დიდი ლიახვისა და აღმოსავლეთის ფრონის წყალგამყოფის დასავლეთ კალთაზე) მცხოვრებ აზნაურთა და გლეხთა და მათი კუთვნილი მამულთა ნუსხა. თავად დიასამიძეთა გლეხთა სიაში სოფელ ბრილს მოსახლე გიორგი **გასიტაშვილიც** იხსენიება:

„ქ. ქორონიკონს უმდ (1756 წ.). ივანე დიასამიძის და დიმიტრის, რომელიც ბარათით რგებია სოფელსა საქაშეთ–

სა ამის ქვემოთ დაინუსხება აზნაურნი და გლეხნი თავთავის მამულითა.

ქ. ერთ წილათ საქაშეთს დავითაძე გირგი თავისის ძმისწულებით, დღეს რისაც მქონებელი იყოს, თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთს წილად საქაშეთს ნონიაშვილი ოთარა, დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილად კაკლებს …შვის მამული ნათიას შვილის გალეგას მამული, ძუძუასშვილის ღვთისიას მამული და ხუცისშვილის შაშის მამული ერგო იოვანეს დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთწილათ საქაშეთს ბი…კასშვილი თევდორე თავის მამულით, ამაზე აძეს წითელი მამასახლისის მამული რისიც მქონებელი ყოფილან და არს ერგო იოვანეს დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ საქაშეთს საბასშვილი ლაზარე დღეს რისაც მამულის მქონებელი არს, თავისის მამულისთ ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ხატიას შვილის პეტრეს მამული, რისაც მქონებელი მამულის მქონებელი ყოფილა, ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ საქაშეთს დავითაძე გირგი თავისის ძმისწულებით, დღეს რისაც მქონებელი იყოს, თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დემე-ტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ჯამასპისშვილის მამული და ძუძუნასშ-ვილის მამუკას მამული და შოშიტას შვილის ბერის მამული, რისაც მქონებელი ყოფილან, ის მამულები ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ნასყიდასშვილის მამული საქაშეთს ბიჭით რისაც მქონებელი იყოს, ის მამული ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას

დემეტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. მგელაშვილი თავისისი განაყოფით ერთ წილათ ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრი-ლის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ საქაშეთს საბასშვილი გელია, დღეს რისაც მამულის მქონებელი არს, თავისის მამულისთ ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრი-ლის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ახალკაცისშვილის დალაქის მამული, რისაც მქონებელი ყოფილიყოს, ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ზვარის ნახევარი მგელიაშვილისაგან ერგო, იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დემეტრეს. აპრი-ლის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ამას ქვემოთ ბრილელნი აზნაურნი და გლეხნი რგებიან მეფის თეიმურაზის ბარათით იოვანე დიასამ-იძეს და ამის ძმას დიმ-იტრის რომელნიც ამას ქვემოთ დაინუსხებიან:

ქ. ერთ წილათ ბრილს ადუასშვილის ჯეჯელას მამული რისაც მქონებელი ყოფილიყოს

ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონ-იკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ჯორჯაძე თამაზა დღეს რისაც მამულის მქონე-ბელი არის თავისის მამულით ბრილს ერგო იოვანეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ენუქასშვილი ოთარი დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ბერისშვილი შიო დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ბერისშვილი ზაზა დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასსამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს იმერლისშვილი ცეცია დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო

იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ზრილს ლორყზელასშვილის მამული დღეს რისაც მამულის მქონეზელი ყოფილა კაცია თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ **გასიტასშვილი** გიორგი დღეს რისაც მამულის მქონეზელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ზრილს ტარყასშვილი გიორგი დღეს რისაც მამულის მქონეზელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ზრილს ათანასესშვილი ზერის მამული, რისაც მქონე ყოფილა ის ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ზრილს ლორყზელასშვილი ანდრია დღეს რისაც მამულის მქონეზელი არის თავისის მამულით

ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს დათასშვილი ბერი დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ადუასშვილი გოგუა დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ბერავასშვილის მამული, ამაზე აძეს ავთანდილის მიწა, რაც საქარეზე არის ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს წეწვას სამძღვრისაკენ ზვარი ავის საუარესოთი ბოლოს მიწით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს ენუქასშვილი ოთარი დღეს რისაც მა-მულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო

იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).

ქ. ერთ წილათ ბრილს აზნაური მახვილაძე დავით დღეს რისაც მამულის მქონებელი არის თავისის მამულით ერგო იოვანე დიასამიძეს და ამის ძმას დიმიტრის. აპრილის ი (10), ქორონიკონს უმდ (1756 წ.).”

(საქართველოს ეროვნული არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 662).

1774 წლის შემდგომ, ახლო ხანებში უნდა შეედგინათ საქაშეთიდან მორიგე ლაშქარში გამავალ მოლაშქრეთა სია, რომელშიც ვკითხულობთ (საბუთი საკმაოდ ვრცელია, მოგვაქვს მხოლოდ ის ადგილი რომელშიც **გასიტაშვილთა** გვარსახელი ფიქსირდება):

„... ღვთით მაისში უნდა იყოს მორიგეთ : ...

... ქ. საქაშეთიდამ ბრილეული **გასიტაშვილი** არუთინა ...

... ღვთით ენკენისთვეში უნდა იყოს მორიგეთ : ...

... ქ. საქაშეთიდამ ბრილეული **გასიტაშვილი** გიორგი ...”

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Qd–8720).

როგორც საბუთიდან ირკვევა არუთინა და გიორგი **გასიტაშვილთა**

ოჯახები სოფელ ბრილიდან, არცთუ ისე შორეულ წარსულში, ყოფილან საქაშეთს ჩამოსახლებულნი. დოკუმენტში მოხსენიებული გიორგი **გასიტაშვილი** წინა საბუთში მოხსენიებული ბრილელი გიორგი **გასიტაშვილი** უნდა იყოს.

XVIII საუკუნის 80-იან წლებს უნდა მიეკუთვნებოდეს ზაქარიას (თავადი ზაქარია ივანეს ძე ციციშვილი; დაბადა: 1759 წელს – გარდაიცვალა 1801 წელს) წილხვედრ, ქართლს მოსახლე გლეხთა ნუსხა, რომელშიც ანდრია **გასიტაშვილიც** იხსენიება:

„ქართლში სახლობს ზაქარიას წილი გლეხი:

გოჩაშვილი სტეფანე.

გოჩაშვილი თევდორე.

გოჩაშვილი გიორგი.

გოჩაშვილი გლახა.

გონგლიაშვილი გიორგი.

გონგლიაშვილი სესია.

გონგლიაშვილი ბერუა.

ფაფელასშვილი გლახა.

ჯიქურაშვილი პაირსია.

ჯიქურაშვილი ზაქარია.

ჯიქურაშვილი ბასილა.

მთიულიშვილი სესია.

მთიულიშვილი შიო.

მთიულისშვილი ბერუა.

მთიულისშვილი ნინიასშვილი.

ნადირასშვილი დათია.

ნადირასშვილი ბერუას შვილი.

ნადირასშვილი იმედას სვილი.

ქერეჯასშვილი ლაზარე.

ფოცხვერაშვილი ზაქარა.

შაყულასშვილი ჭეჭო.

შავთელასშვილები.

დ..თოძე ჭეჭია.

ლონლაძე ბერუა.

წიცვიძე სესია.

ჭაჭორბასშვილი ანდრია.

ნაცვლისშვილი ზაქარია.

კოკონა.

ძამანასშვილი ნინია.

დოლენჯისშვილი იოსებ.

დოლენჯისშვილი ალექსი.

ბერიძე გოგილო.

გარდუკეჭასშვილი თათულა.

ნეკერასშვილი მოსია.

თათანასშვილი ტეტია.

დაბრუნდასშვილი ზარიძე.

დაბრუნდასშვილი გოგია.

ჭეჭკაძე მანძულა.

შავპეტრიასშვილი დათია.

ქებაძე ნინია.

კალაიჯისშვილები.

ფხოჭიასშვილი გლახა.

ფხოჭიასშვილი რამაზა.

ნაყიმასშვილი გლახა.

მსხალაძე.

ნადირასშვილი სტეფანე.

გასიტასშვილი ანდრია.

ბარკონაშვილი ხოსია.

ბელიასშვილი ბერუა.

ურემისშვილი გო-
გია.

კუპრაძე.

ზაზიკასშვილი
გიგო.

გოგილა ჯავახი.

ბასილა ოსი.

ბულუჭმოსიაშვილი
სიმონა.

ბულუჭმოსიაშვილი კიკოლა.

ლაგურასშვილი კიკოლა.

ჭინჭიხასშვილი ისრელა.

ჭინჭიხასშვილი დათა.

ჭინჭიხასშვილი დანელა.

ნინვოშვილი ბათუა.

ნინვოშვილი აბრამა.

ნინვოშვილი ხახამი.

მოსიასშვილი იოსება.

გარდა აზნაურიშვილებისა გლეხი. იქმნა ჯამი სამოცდან-სამი.”

(საქართველოს ეროვნული არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 12).

1790 წლის 26 აპრილი დაწერილია ქართლ-კახეთის მეფის ერეკლე II-ის მიერ იასეს **გასიცაშვილისა** და მისი ძმის ობლებისათვის ბოძებული წყალობის სიგელი, რომლიდანაც ირკვევა, რომ იასეს **გასიცაშვილი** და მისი ძმისწულები, ზაქარია ციცისვილის მოცემული ორი დღის მიწით, რუისის წმიდა ფერისცვალების სახელობის ეკლესიისათვის მი-უბარებია და სანაცვლოდ

გარდაცვლილი კათალიკოს ანტონისათვის (ანტონ I (ერისკაცობაში თეიმურაზ ბაგრატიონი) (დაიბადა: 1720 წლის 17 (28) ოქტომბერს – გარდაიცვალა: 1788 წლის 1 (12) მარტს) – ქართველი საეკლესიო და სახელმწიფო მოღვაწე, აღმოსავლეთ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, მწერალი, მეცნიერი, ვახტანგ VI-ის ძმის მეფე იესეს და ერეკლე I-ის ასულის ელისაბედის (ელენეს) ვაჟი) და მეფის დის ანნასათვის წირვა დაუვალებია:

„ქ. წყალობითა ღმრთისათა ჩვენ ყოვლისა საქართველოსა და სხვათა მეფემან ირაკლი, ესე წყალობის სიგელი შევიწყალეთ და გიბოძეთ შენ, **გასიტაშვილს** ისეს ასე, რომ ზაქარია ციცისშვილის ყმა იყავ და აღრევე იმისგან თქვენზე ქმნილის მრავლის უსამართლობისაგან რუისის წმიდის ფერის ცვალებისას ეკლესიას შეხიზნოდით, როდესაც ზაქარია ციცის შვილმა გვიმუხანათა და იმისი ყმა და მამული სახასოთ დაიდვა იმ ჟამად შენი ძმა ოსებს მოეკლათ და შენის ძმის ობლებითურთ არძი მოგვართვი და წმიდის ფერის ცვალობის ეკლესიის შეწირვას დაგვიაჯე ვისმინეთ მოხსენება შენი და შენის ძმის ობლებითურთ და ზაქარიას მოცემულის ორის დღის მიწით შეგწირეთ და მიგართვით რუისის წმიდა

ფერისცვალების ეკლესიას საოხად მიცვალებულთა ჩვენთათვის ასე რომ, ყოვლის წელიწადს ორ დღეს, ერთს ყველიერის შაბათს და მეორეს მღთიშობლის მიცვალების წინა დღეს, სანატრელის ჩვენის ძმის კათალიკოზის ანტონისათვის და აგრეთვე სანატრელის ჩვენის დის ანნასათვის რუისის მღთეების ეკლესიაში აწირვინებდეთ და ორსავ დღეს შეწირული სანატრელს ჩვენს ძმას – კათალიკოზს ანტონს და ჩვენის სანატრელს დას – ანნას, ორთავ მოიხსენებდეს სანამდისაც თქვენი შთამომავლობა იყოს. ყოვლის წელიწადს დაუკლებლად, ასე აღასრულებდეთ.

აღიწერა შეწირულობის სიგელის ესე ხელითა კარისა ჩვენისა მსაჯული მდივან ფეშქაშ ნივის სოლომონისათა წელთა ჩღჟ (1790 წ.), აპრილს კვ (26), ქორონიკონს უოჱ (1790 წ.).

სანატრელთა მიცვალებულთა ჩვენთვის რომ წელიწადში ორს დღეს წირვა განვვიწესებია რომელმაც თქვენმა ჩამომავლობამ ეს მოიშალოს იყოს იგი წინაშე მღთისა მოვალე და თანამდებ სანატრელთა მიცვალებულთა ჩვენთა, ამინ.”

სიგელს უზის ერეკლე II-ის ბეჭედი.

საბუთს ახლავს შემდეგი მტკიცებულებანი:

„ჩვენ ქართლისა და კახეთისა დედოფალი დადიანის ასული პატრონი დარეჯან მისის უმაღლესობისგან შეწირულობასა ამის თანახმა ვართ მაისის კბ (22), ქორონიკონს უოჱ (1790 წ.).”

მტკიცებულებას უზის დარეჯან დედოფლის ბეჭედი.

„ჩვენ ყოვლის საქართველოს პატრიარხი მეფის ირაკლის ძე ანტონ მისის უმაღლესობის მეფის შეწირულობის სიგელსა ამას ვამტკიცებთ მაისის კდ (24), წელსა ჩღჟ (1790 წ.).”

მტკიცებულებას უზის ანტონ II-ის (ანტონ II, ერისკაცობაში თეიმურაზ ბაგრატიონი (დაიბადა: 1762 წლის 8 იანვარს – გარდაიცვალა: 1827 წლის 21 დეკემბერს) – აღმოსავლეთ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (1788-1811 წლებში), ქართლ-კახეთის მეფის ერეკლე II-ის მეოთხე ვაჟიშვილი მეორე ქორწინებიდან) ბეჭედი.

„მათის იმპერატორების დიდებულების ნებით სრულიად საქართველოს მემკვიდრე და მმართველი მეფის ძე დავით ამ სანატრელის პაპის ჩვენისგან მიცემულს შეწირულობის წიგნს

ვამტკიცებ მარტის ა (1), ქორონიკონსს უპთ (1801 წ.)."

მტკიცებულებას უზის დავით ბატონიშვილის (დავით ბაგრატიონი (დაიბადა: 1767 წლის 1 ივლისი, თბილისში – გარდაიცვალა: 1819 წლის 13 (25) მაისს, პეტერბურგში), გიორგი XII-ის უფროსი ძე, ქართლ-კახეთის სამეფოს გამგებელი 1800–1801 წლებში) ბეჭედი.

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Ad–1502:28 და საქართველოს ეროვნული არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 2534).

1790 წლის 24 მაისს იასე **გასიტაშვილსა** ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ისათვის არზით მიუმართავს:

„ქ. ღმერთმან ბედნიერი ხელმწიფის ჭირი თქვენგან შეწირულს რუისის მღთეების ყმას **გასიტაშვილის** იესეს მოსცეს.

ამას მოვახსენებ: რადგან რომ ამ ეკლესიას შემწირეთ, ამ წყალობას ვითხოვ: საციციანო მოხელეებს ჩემთან ხარჯის სათხოვნელათ ხელი არ ჰქონდესთ, რისაც შემძლებელი ვარ, ეკლესიის საყმოში ვემსახურები.

მერე ასე, რომ: ჩემგან აშენებული ვენახი მეჯიროს, რომ წრეულობით არა წამართვან რა და შემოდგომის იქით მე შიგ აღარ გავივლი.

ამის ოქმის წყალობა ტეტია კალატოზის შვილზე მიყავთ, რომ წინამძღვრიშვილმა წუხება არა დამაწყენინოს რა და ჩემი თავი ეკლესიას არ დაუკარგოს. უნდა თქვენს სადღევრძელოთ ეკლესიის კარზედ გახლდეთ. მაისის კდ (24), ქორონიკონს უოჱ (1790 წ.)."

მეფეს ორ დღეში თხოვნისათვის ოქმი დაუდია:

„ქ. ჩვენი ბძანება არის, რომელიც ზაქარია ციცისშვილის ყმისა და მამულის აზნაურშვილები და მოხელენი იმყოფებით, ამ **გასიტაშვილთან** თქვენ საქმე არა გაქვთ რა. ხარჯიც ეკლესიის ყმებთან უნდა აძლიოს და რადგან უმამულოდ შევსწირეთ ეკლესიასა, წელს კი თავისი შემუშავებული ვენახი უნდა მოისთლოს და შემოდგომაზე უნდა აიყაროს და ეკლესიის მამულში უნდა დასახლდეს და თავის მამულზე ხელი აიღოს. მაისის კვ (26), ქორონიკონს უოჱ (1790 წ.).

მე შემიწირავს და ველარ გამოვწირავ."

ოქმს უზის ერეკლე II-ის ბეჭედი.

(ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Ad–1502:32).

1793 წლის 8 მარტს იასე **გასიტაშვილს** ყმობის თაობაზე ერეკლე II-ისათვის კვლავ არზით მიუმართავს:

„ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხემწიფის ჭირი თქვენგან შეწირულს რუისის მღთეების ყმის **გასიტაშვილს** იესეს მოსცეს.

საყვარელი თქვენის დის ანას და კათალიკოზის სახელზე შეწირული გახლავარ, რომ წელიწადში ორი წირვა მაძევს თქვენგან იმ სანატრელთ მიცვალებულთათვის. ზაქარიას რაც ყმა ჰყავდა რუისში და ანდუყაფარს რომ ებოძა, მღთეების შეწირულს გარდა, მიბოძებია.

ახლა ჩემი ძმისწულებიც გადამიბირა ლუკა წინამძღვრიშვილმა თქვენგან შეწირული და თავისთვის დაიჭირა. ორის დღის ნასყიდი მიწა მქონდა, შეწირულობაში შიგ მეწერა, ის წამართვა, ნასყიდი ქვევრები მქონდა, ისიც წამართვა, ასე ცარიელი გამომაგდო. ახლა კიდევ ასაყრელს ნუსხაში დაუწერივარ. ოქმიც მებოძა, შეწირულობას გარდა, რომ ჩემზე ხელი უნდა აელო ლუკასა

ერთი ბრმა და შეუძლებელი კაცი გახლავართ მწარედ ღარიბი. ღმერთი გაგაძლიერებთ, დამიხსენ ამ ლუკას ხე-

ლიდამ და ეკლესიას ნუღარ გამომწირამთ, თორე დაკარგვის მეტი ღონე აღარ მაქვს, მარტის ჱ (8), ქორონიკონ უპა (1793 წ.)."

მეფეს იმავე დღეს თხოვნისათვის ოქმი დაუდია:

„ქ. ჩვენი ბძანება არის, მერე ეს **გასიტაშვილი** იესე სანატრელი ჩვენის დის – ანასათვის და სანატრელის ჩვენის ძმის, მისის უწმინდესობისა ანტონისათვის რუისის ეკლესიის მლთევების სიგელით შევსწირეთ უმამულოდ. ამასთან ეკლესიასა გარდა საბატონყმოთ ხელი არავისა აქვს და ხარჯიც თავის შეძლებით ეკლესიის ყმასთან უნდა გაიღოს.

წინამძღვრიშვილო ლუკა! ამას ნუღარ აწუხებ, თორემ დიდათ გიწყენთ. მარტის ჱ (8), ქორონიკონ უპა (1793 წ.).

უმამულოდ შეგვიწირავს ეკლესიისათვის, როგორც ჩვენგან ბოძებულს სიგელში აცხადებდეს."

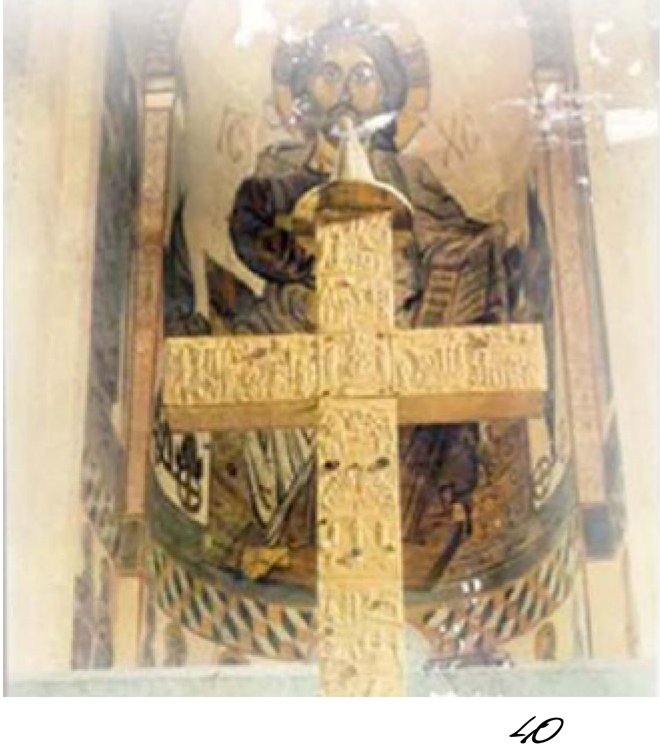

ოქმს უზის ერეკლე II-ის ბეჭედი. (ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი; Ad_ 1502:33).

1794 წლის 27 თებერვალს იუსტინე მროველს (იუსტინე მაღალაძე (მაღალაშვილი); (მროვლად ზეობის

წლებში 1791–1811) – ორგანიზატორის ნიჭით გამორჩეუ-ლი, ტაძრის ინტერიერის შემკეთებელი, გორის „სობოროს" საფუძვლის ჩამყრელი. მანამდე იყო ურბნელი; მროვ-ელობისას გარკვეულ პერიოდში ითავსებდა ქართლის (სამთავროს) მთავარეპისკოპოსობას და შემდეგ – ნიქო-ზელობას) ყმის, იესე **გასიტაშვილის** თაობაზე ერეკლე II-ისათვის არზა მიურთმევია:

„ქ. ღმერთმან ბედნიერის ხელმწიფის ჭირი მისცეს მათს მრავალ მლოცველს მროელ იუსტინეს.

მერე ამას მოვახსენებ მათს უმაღლესობას, უწინარეს ჩემს მროვლობამდის თქვენს უმაღლესობას ერთი კომლი ზაქარიას ნაყმევი უმამულო კაცი იესე **გასიტაშვილი** თავის ძმისწულებით ღვთაების ეკლესიისათვის შეგიწირავთ. ნეტარხსენებულის თქვენის ძმის კათალიკოზის და ნეტ-არად ხსენებულის თქვენის დის ანნას სახელზედა და წელიწადში ორი წირვა გიბძანებიათ მათთვისა. და თქვე-ნის უმაღლესობის ოქმე-ბიცა აქვს, რაც შეეძ-ლოს ეკლესიის ყმასთან უნდა გამოიღოს ხარჯი თავის შეძლებით. ძმისწულები ამ კაცისა ეკლესიას არ დაანება და თვითონ იმსახურებს ლუკა წინამძღვრიშვილი.

ეს იესე ერთი ნასალნაქნარი კაცი არის, რაც შეუძლია ხარჯს ეკლესიის ყმასთან იღებს. მარშან ერთი სია მერთმევნია ლუა წინამძღვისშვილს ზაქარიას ნაყმევს კაცების აყრისა და ეს კაციც შიგ ჩაეტანებინა. იასაულები მოვიდნენ, აყრა დაუპირეს, ასაყრელად არ დავანებე და საიასაულო ცამეტი აბაზი მე მივე, რომ ის კაცი გლახა არის.

მას უკან კიდევ იასაულები გამოუშვია და იმისი სალეკოც მე გამომართვეს. წლეულ კიდევ სია მოურთმევია სურსათისა და კიდევ ის კაცი შიგ ჩაეწერა იმ სიაში და ექვსი კოდი დაეწერა ჯაბრითა. თქვენი ოქმი უჩვენე იასაულებს, მულათი ვთხოვე თქვენად მოხსენებამდინ და მულათი მამცეს და საიასაულო სამი აბაზი მივე.

თქვენი უმაღლესობის ბძანება ასე არის, თუ შეუძლიან, რომე ეკლესიის ყმასთან უნდა მემსახუროს.

ამ წყალობას ვითხოვ თქვენ სადღეგრძელოთ: რადგან ამ ეკლესიისათვის მიგირთმევიათ და თქვენის მიცვალებულთათვის მოსახსენებლად შეგვიწირავთ, თქვენი შეწირულობის გუჯარი ამ ოქმმა დაამტკიცოს. და იმ ეკლესიას თვისის ძმისწულებით დანებდეს. და ლუა წინამძღვრიშ-

ვილოს ებძანოს ამ კა-ცებს დაეხსნას და ნუღარ აწუხებს ყოვლთვის.

ერთი ოქმი გვებო-ძოს, რომ ლუმაც ხელი აილოს და ვინც მოასილონი მოვიდნენ თქვენის ბძანებით, თქვენი ოქმი რომ რომ უჩვენონ, იმათაც ხელი აილონ, რომ ყოველთვის იმ კაცებს აღარ აწუხებდენ. ფებერვლის კზ (27), ქორონი-კონს უპბ (1794 წ.)."

იმავე წლის 1 მარტს ხელმწიფეს თხოვნისათვის ოქმი დაუდვია:

„ქ. ჩვენი ბძანება არის. მერე მისს ყოვლად სამ-ღდელოებას ამ არზით რომ მოუხსენებია, ის კაცი – **გასიტაშვილი** იესე თავისის ძმისწულებით ამას წინათ რომ ღმრთეების ეკლესიას შევწირეთ და ეკლესიას შეწირ-ულობის გუჯარი მივართვი, ჩვენ იმ გუჯრის მოშლა და იმ კაცის გამოწირვა არ შეგვეძლიან. როგორც შეგვი-წირავს, ისე იმ ეკლესიის ყმად და საჩვენოს თუ საქვეყ-ნოს ხარჯს თავის შეძლებით ეკლესიის ყმასთან უნდა გამოიღებდეს.

ლუკა წინამძღვრიშვილი რომ აწერს სადმე გამოსა-ღებს, ამ ბძანების შემდგომად ასე იცოდეს, რომ თუ

კიდევ გამოსავლები რამ სთხოვა ლუკამ, ჩვენი საწყენი იქნება და არც უყაბულებთ. ამ კაცთან ეკლესიის მეტს საბატონოდ საქმე არ აქვს, და რომელნიც მოასილნი იქნებოდეთ ან ჩვენი და ჩვენის შვილისა, იმათაც ასე იცოდენ და ამ ჩვენის ბძანებას ასე ალასრულებდეთ.

და თუ ამ ბძანების წინააღმდეგობა იხმარონ რამე იმ მოასილთ, გალახვით და ავათ მოპყრობით უნდა გაისტუმროთ, ამისთვის რომ ეკლესიის ყმობით უნდა გამოერთვას გამოსავლები. და სხვის ყმობის გამო არ იქნება ამის ხარჯის გამოღება.

ამირეჯიბო მინბაშო ზაზავ! წინამძღვრიშვილს ლუკას ჩვენი ბძანება ასე უნდა გამოუცხადო. და იმ **გასიტაშვილის** ძმისწულები რომ წაუყვანია, ისინი უნდა გამოართვა. და როგორც შეგვიწირავს, ისევ ისე ეკლესიის ყმად დასდვა. მარტის ა (1), ქორონიკონს უპბ (1794 წ.)."

ოქმს უზის ერეკლე მეფის ბეჭედი შემდეგი წარწერით: „ქნარს მიცემს დავით მიხმობს ზედ კახეთის მეფედ ცხებული. ერეკლე"

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 2539. ხელნაწერთა ეროვნუ–

ლი ცენტრში Ad–1502:34 ნომრით დაცული ზუსტად იგივე შინაარსის დოკუმენტის პირი, რომელიც 1795 წლითაა დათარიღებული).

XVIII საუკუნის ბოლო პერიოდს უნდა მიეკუთვნებოდეს ქართლში მცხოვრებ, სავარაუდოდ თავად ციციშვილთა, აზნაურიშვილთა, გლეხთა და ებრაელთა ნუსხა. სიაში ანდრო **გასიტაშვილიც** იხსენიება:

„ქართლში ესენი სახლობენ. რაც ამაში სწერია აზნაურიშვილი და გლეხი და ურია.

წინამძღვრიშვილი დომენტი.

წინამძღვრიშვილი გივა.

გვერწითელი გოგია.

კიდევ გვერწითელი გოგია.

ქურდევანიძე გლახა.

ჩინჩალაძე იასე.

იმის ძმის წული.

ჩაკასშვილი.

ჯინჯიხასშვილი ისრელა.

ჯინჯიხასშვილი დათა.

ჯინჯიხასშვილი დანელა.

წინვაშვილი ბათუა.

წინვაშვილი აბრამა.

წიწვაშვილი ხახამი.

მოსიასშვილი იოსება.

გოჩასშვილი სტეფანე.

კიდევ გოჩასშვილო თევდორე.

გოჩაშვილი გლახა.

გონგლიაშვილი გიორგა.

გონგლიაშვილი სესია.

გონგლიაშვილი ბერუა.

ფაფელასშვილი გლახა.

ჯიქურაშვილი პაქსია.

ჯიქურაშვილი სესია.

ჯიქურაშვილი ბასილა.

მთივლისშვილი სესია

მთიულიშვილი მიო.

მთიულისშვილი გოგიას შვილები.

მთიულისშვილი ნინიას შვილები.

ნადირასშვილი დათია.

ნადირასშვილი ბერუას შვილი.

ნადირასშვილი იმედას შვილი.

ქერეჯასშვილი ლაზარე.

ფოცხვერაშვილი ზაქარა.

ფოცხვერასშვილი ნინია.

მაყულასშვილი ნინია.

შავთელასშვილები.

დავითაძე ტეტო.

ლონლაძე შერუა.

ციცვიძე სესია.

ტატოშასშვილი ანდრია.

ნაცვლისშვილი ზაქარია.

კოკონა.

ძამანასშვილი ნინია.

ზურაბაშვილი ნიკოლოზ მღვდლის შვილები.

შერიძე გოგილა.

გარდუკეტასშვილი თათულა.

ნეკერასშვილი მოსია.

თათანასშვილი ტეტია.

დაბრუნდასშვილი ზარიძე.

დაბრუნდასშვილი გოგია.

ჭეჭვაძე მანძულა.

შავპეტრიასშვილი დათია.

კალაიჯისშვილები.

ფხაჭასშვილი გლახა.

ფხაჭასშვილი რამაზა.

ნაყიბასშვილი გლახა.

ქებაძე ნინია.

მსხალაძის შვილები.

ნადირასშვილი ნინია მოკვდა.

გასიტასშვილი ანდრო.

ბანკანაშვილი გლახა.

ჩინელიძე ივანე

ბელიასშვილი ბერუა.

ურემისშვილი (ერემასშვილი) გოგია.

კუპრაძე ბერუა.

ზაზიკასშვილი გიგო.

გოგილა ჯავახი.

ბასილა ოსი.

ბულუჯმოსიაშვილი სიმონა.

ბულუჯმოსიაშვილი კიკოლა.

ლავგურასშვილი კიკოლა.

ახალკაციშვილი.

(საქართველოს ცენ- ტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 13).

XVIII საუკუნის ბოლო პერიოდს უნდა მიეკუთვნებოდეს თავად ციციშვილთა ყმების

ნუსხა, რომელშიც რუისს მოსახლე ანდრია და სესია **გასიტაშვილნიც** იხსენიებიან:

„აზნაურიშვილები:

ქ. წინამძღვრიშვილი ლუა.

კიდევ წინამძღვრიშვილი გრიგოლ.

ამათი ყმა ეს არის:

სულემანასშვილი გოგია.

კდევ სულემანასშვილი გლახა.

კიდევ სულემანასშვილი სეხნია.

კიდევ ახალკაცეში ორივე კომლი.

კიდევ ქიტასშვილი ნაყიშა.

კიდევ ზაქუტასშვილი გოგილა.

ესენი მარტო ლუას უჭირამს.

ახლა მეორეს სახლის კაცის ყმა ესაა:

ჩინელიძე ივანე.

ჭანკანასშვილი ივანე.

კიდევ აზნაურიშვილები:

გვერნითელი გოგია.

კიდევ გვერდნითელი სვიმონა.

ამათი კაცი გოგჭერაძე.

ქურდევანიძე გლახა.

ქურდევანიძე ქაიხოსრო.

ამისი ყმა ბერისშვილი.

კიდევ ამისი ყმა ბერისშვილი.

კიდევ ამისი ყმა ჯეჯვაძე მანძულა.

ჩინჩალაძე იასე, კიდევ ამის ძმისწული.

ჩავასშვილი (ჩაკაშვილი) გოგია.

აზნაურისშვილიები და ზურაბიშილების ..მა ეს არი ყმები.

ახლა ურიები ეს არის:

ჯინჯიხასშვილი ბაბათა.

ნინვასშვილი ბათუა.

კიდევ ნიწვაშვილი მარდახა.

ახლა სახასო გლეხი კაცი ეს არი:

ქართლში სახლობენ:

გოჩაშვილი სტეფანე.

კიდევ გოჩაშვილო თევდორე.

გოჩაშვილი გლახა.

კიდევ გიგოლასშვილი ზაზა.

ნადირაშვილი ივანე.

ნადირაშვილი ბერუა.

გონგლიაშვილი გიორგა.

გონგლიაშვილი სე-სია.

გონგლიაშვილი ბერუა.

ფაფელასშვილი ნინია.

ჯიქურაშვილი პაქ-სია.

ჯიქურაშვილი სესია.

ჯიქურაშვილი ბასილა.

ქერეჯასშვილი ლაზარე.

მთივლისშვილი ნინუა.

მთივლისშვილი ელისე.

მთივლისშვილი გოგია.

მთივლისშვილი შიუკა.

ფცქიალაძე წეწო.

ლაგურასშვილი ბერუა.

ლაგურასშვილი რამაზა.

ლაგურასშვილი კიკოლა.

შაყულასშვილი ნინია.

დათია.

დავითაძე წეწო.

ლონლაძე ბერუა.

ციცვიძე სესია.

ტატობაშვილი ანდრია.

ფოცხვერაშვილი ზაქარია.

კიდევ ფოცხვერაშვილი ნინია.

ბაბილოძე ბერუა.

ნადირასშვილი ნინია.

მხალაძე თევდორე.

გარეული ბესია.

გოგინასშვილი გოგია.

ნაცვლისშვილი დათა.

..ინდიძე დათა.

ბარდანასშვილი კოკინა.

ძაძუასშვილი ბალდასარა.

ძამანასშვილი თევდორესშვილი.

კიდევ ბერუასშვილი.

ზურაბასშვილი ღვდელი ნიკოლოზ.

კიდევ ზურა-
ბასშვილი გოგია.

ბერიძე ნინია.

გარდუკეტასშვილი.

ნანასშვილი თედია.

ნეკერა სვიმონა.

თათხაშვილი ტეტო.

ჯანბაზიშვილი.

მელაძე ბერუა.

დაბრუნდას პეტრე.

ასპინძელაშვილი (მასპინძელაშვილი) დათუა.

კიდევ ასპინძელაშვილი.

გზირიშვილი მარკოზა.

თევლიასშვილი ღვთისია.

ვანიასშვილი გოგია.

გუთნისდედისშვილი თევდორე.

დავითა ვალი...

შავდელაშვილი ნინია.

სახლოობს რუისს:

მედოსშვილი ივანე.

გოგინასშვილი გიორგი.

ყენასშვილი ბეჟანა.

კიდევ ყენასშვილი ომანა.

კიდევ ყენაშვილი ივანა.

გასიტაშვილი ანდრია.

გასიტაშვილი სე-სია.

ქენქაძე.

ლოცულასშვილი.

კიდევ ლოცულასშ-ვილი .

კიდევ ლოცულასშ-ვილი.

კიდევ ლოცულასშ-
ვილი.

ნაჭიულიფასშვილი.

დღეს სახლობენ:

ჭლაშაძე მღდელი
ივანე.

კიდევ ჭლაშაძე
იასე.

ხეჩიკასშვილი ბე-
ქანა.

ნერუასშვილი გოგია.

ნერუასშვილი ივანე.

გეგელასშვილი ლაზარე.

აბრამიშვილი გოგია.

კიდევ აბრამიძე ბერუა.

გეგელას ძმის წული ბერუა.

ლაზარისშვილები.

კიდევ ლაზარასშვილები.

ჭენჭრაშვილი იასე.

მეზრისშვილი ნინია.

ჯობინასშვილი.

კიდევ ჯობინასშვილი.

ფეიქრისშვილი შიო.

კიდევ ფეიქრისშვილი ნინია.

კიდევ ურბნისს სახლობს კაცი:

ქობულასშვილი ნინია.

მაზმისშვილები.

დურგალი იოსებ.

ბირჩარჩი პაპა.

სულ ქალანთარისაგან არის მიმაგრებული და ნაშოვნი.

ახლა სულ ჩემში, ივანეს შვილმა დაკარგა ზაქარიამა (ციციშ-ვილი). ჯამი სულ არს რკ (120).”

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 1449; საბუთი № 869).

XVII საუკუნის II ნახევრიდან მოყოლებული, ვიდრე XIX საუკუნის დასაწყისამდე შემდგარ სიგელ-გუჯარში **გასიტაშვილნი** ჩანან ვითარცა მოწმენი და მისანდონნი ქართლის მეფეთა, ბატონიშვილთა, თავადთა, აზნაურთა და უაზნოთა.

ღმრთისა და საქართველოსა და ბაგრატიონთა ტახ-ტის ძლიერებისათვის **გასიტაშვილთა** საგვარეულოს მეომ-რები კომლზე კაცად გამოდიოდნენ – ქართლის სამეფო ლაშქარში: შუამდგომ, მეფის ალმის მპყრობელ და მე-მარჯვენედ მიმსვლელ-მცემელთა სადროშოებში – თავად ციციშვილთა და ამილახვართა დროშებს ქვეშ.

ქართლ-კახეთში რუსთა იმპერიის ბატონობის ჟამს შემდგარ მრავალ საეკლესიო ჩანაწერში, კამერალურ აღ-

წერასა და სხვადასხვა სახის დოკუმენტაციაში იხსენიება **გასიტაშვილთა** გვარმოდენილობა.

ქვემოთ მოვიტანთ XIX საუკუნეში შედგენილ საბუთს, რომლებიც ეგზომ საინტერესოა **გასიტაშვილთა** საგვარეულოს ისტორიისათვის.

1859 წელს რუს ჩინოვნიკთ, შიდა ქართლში, მორიგი კამერალური აღწერა ჩაუტარებიათ. აღწერის დავთარში სოფელ რუისს მცხოვრებ საეკლესიო გლეხთა შორის **გასიტაშვილნიც** იხსენიებიან:

„... კომმერალნის აღწერა ხალხთათვის, გორის უეზდის, სურამის უჩასტკის, სოფლისა რუისის მცხოვრებთა 1859 წელსა, იანვრისა თთუესა შინა ...

... გლეხნი საეკლესიონნი საეკლესიოს ადგილთა ზედა მდგომარენი: ...

... დათა გიორგის ძე **გასიტაშვილი** – 56 წლის.

შვილნი ამისი: სტეფანე – 19 წლის.

მიხეილ – 14 წლის.

პავლე – 12 წლის.

პეტრე – 9 წლის

...

... გიგუა გიორგის ძე **გასიტაშვილი** – 30 წლის.

შვილნი ამისნი: ტატო – 11 წლის.

სოსია – 8 წლის.

გიორგი – 6 წლის.

ბესარიონ – 4 წლის ...

... გაბრიელ გიორგის ძე **გასიტაშ-ვილი** – 35 წლის.

შვილი ამისი სო-ლომონ – 2 წლის ...

... ზაქარია თევდორეს ძე **გასიტაშვილი** – 30 წლის.

შვილი ამისი თევდორე – 4 წლის.

ძმა ზაქარიასი ლევანი – 27 წლის ...

... პეტრე ნიკოლაოზის ძე **გასიტაშვილი** – 35 წლის.

შვილი ამისი ზაქარია – 4 წლის ...

... დიმიტრი ფირანის ძე **გასიტაშვილი** – 27 წლის.

შვილი ამისი გიორგი – 3 წლის.

ძმანი დიმიტრისანი: გიგო – 14 წლის.

პავლე – 11 წლის ...

... სიკა კიკოლას ძე **გასიტაშვილი** – 40 წლის ...

... ნინიკა სვიმონის ძე **გასიტაშვილი** – 30 წლის.

ძმა ამისი თვდორე – 21 წლის ...”

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 254; აღწერა № 2; საქმე № 477).

1873 წელს რუს ჩინოვნიკთ, შიდა ქართლში, მორიგი კამერალური აღწერა ჩაუტარებიათ. აღწერის დავთარში სოფელი სკრას მცხოვრებ გლეხთა შორის **გასიტაშვილთა** ორი კომლი იხსენიება:

„... გიორგი დავითის ძე **გასიტაშვილი** – 50 წლის.

მისი ვაჟიშვილები: ქრისტესია (ქიტესა) – 24 წლის,

ფეოდორი (თევდორე) – 19 წლის,

სიმონი – 16 წლის,

იოსები – 5 წლის.

გრიგორი დავითის ძე **გასიტაშვილი** – 34 წლის.

მისი ვაჟიშვილები: ნიკოლოზი – 7 წლის,

მიხეილი – 2 წლის.

გრიგორის ძმები:

გაბრიელი – 24 წლის,

ანდრეი – 20 წლის...”

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 254; აღწერა № 3; საქმე № 153).

1886 წელს რუს ჩინოვნიკთ, შიდა ქართლ-

ში, მორიგი კამერალური აღწერა ჩაუტარებიათ. აღწერის დავთარში ხევსურეთის სასოფლო საზოგადოების სოფელ სკრას მცხოვრებ გლეხთა შორის **გასიტაშვილთა** უკვე ხუთი კომლია ჩაწერილი:

„... ქრისტესია გიორგის ძე **გასიტაშვილი** – 37 წლის.

მისი ვაჟიშვილები:

ივანე – 8 წლის,

ზაქარია – 6 წლის,

დავითი – 4 წლის.

მისი ცოლი:

მელანია ივანეს ასული – 32 წლის.

მათი ქალიშვილი:

ქეთევანი – ახალშობილი.

თევდორე გიორგის ძე **გასიტაშვილი** – 34 წლის.

მისი ვაჟიშვილი:

გიორგი – 5 წლის.

მისი ძმები:

სიმონი – 30 წლის,

იოსები – 18 წლის.

მისი ცოლი:

პელაგია ზაქარიას ასული – 27 წლის.

მისი ქალიშვილები:

ელიზაბეთი – 7 წლის,

ანნა – 3 წლის.

მისი რძალი:

ანასტასია გრიგოლის ასული – 25 წლის.

მისი ბიძაშვილი:

სოფია სიმონის ასული – 5 წლის.

მისი დედა:

ნინა გაბრიელის ასული – 62 წლის.

მისი დეიდა (ან ბიცოლა):

ანნა დავითის ასული – 63 წლის.

ნიკოლოზ გრიგოლის ძე **გასიტაშვილი** – 20 წლის

მისი ძმა:

მიხეილი – 14 წლის.

მისი და:

ბარბარე – 10 წლის,

მარია (მარიამი) – 5 წლის.

მისი დედა:

სოფია პეტრეს ასული – 43 წლის.

გაბრიელ დავითის ძე **გასიტაშვილი** – 37 წლის.

მისი ვაჟიშვილი:

ალექსი – ახალშობილი.

მისი ცოლი:

ეფემია გაბრიელის ასული – 30 წლის.

ქალიშვილი:

ნინო – 5 წლის.

ანდრეი დავითის ძე **გასიტაშვილი** – 33 წლის.

მისი ვაჟიშვილი:

ვასილი – 7 წლის.

მისი ცოლი:

ანნა სვიმონის ასული – 26 წლის.

მისი ქალიშვილი:

ელისაბედი – 5 წლის ...”

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი 254; აღწერა № 3; საქმე № 1700).

XIX საუკუნის სხვადასხვა პერიოდიდან, საქართველოს ყველა მოქმედ ეკლესიაში იწარმოებოდა მრევლის დაბადების, ნათლობის, ქორწინების და გარდაცვალების აღრიცხვა. ჩვენთვის საინტერესოა შიდა ქართლის მოსახლე

გასიტაშვილთა საგ-ვარეულოს წევრთა მიერ დასახლებული სოფლების ეკლესიათა „მეტრიჩესკის წიგნში" გაკეთებული ჩანაწერები (აღსანიშნავია, რომ სოფელ სკრის ეკლესიაში გაკეთებულ ჩანაწერთა უმრავლესობა დაკარგულია):

„მეტრიჩესკის წიგნი მიცემული საქართველო-იმერეთის უწმინდესის მმართებლის სინოდის კანტორითგან გორის უეზდის, სურამის უჩასტკის სოფლის სკრის ღვთისმშობლის მიძინების ეკლესიასა შინა ჩასაწერლად – დაბადებულთა, ქორწინებით შეუღლვილთა და გარდაცვალებულთასა.

1862 წელი.

დაბადებულთათვის:

21 სექტემბერს დაბადებულა ივანე **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი გრიგოლ დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისი მარიამ იოსების ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 6; საქმე № 1530).

1863 წელი.

დაბადებულთათვის:

12 ნოემბერს დაბადებულა დავით **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი გიორგი დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისი ნინო თევდორეს ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 6; საქმე № 1606).

1865 წელი.

22 მარტს დაბადებულა ნიკოლოზ **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი გრიგოლ დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისი მარიამ იოსების ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

დაქორწინებულთათვის:

14 ნოემბერს დაქორწინებულან: სოფელ რუისში მცხოვრები ივანე სვიმონის ძე **გასიტაშვილი**, მართლმადიდებელი, მეორე ქორწინებით, ლე (35) წლისა და სოფელ სკრაში მცხოვრებელი

გლეხის, გიორგი **გასი-ტაშვილის** ასული ელის-აბედ მართლმადიდებელი, პირველი ქორწინებით, იზ (17) წლისა.

(საქართველოს ცენ-ტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 6; საქმე № 1749).

1867 წელი.

დაბადებულთათვის:

4 სექტემბერს დაბადებულა დარია **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი გრიგოლ დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისი მარიამ იოსების ასული. ორივე მართლმა-დიდებელი სარწმუნოებისა.

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 6; საქმე № 1895).

1890 წელი.

დაბადებულთათვის:

14 ნოემბერს დაბადებულა ელენე **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი ანდრია დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი

ცოლი ამისა ანნა სვიმონის ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

7 აგვისტოს დაბადებულა ისაკ **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი სვიმონ გიორგის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისა ტასია გიგას ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

5 ოქტომბერს დაბადებულა მარიამ **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი თევდორე გიორგის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისა მელანია ზაქარიას ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 6; საქმე № 1363).

1891 წელი.

დაბადებულთათვის:

3 თებერვალს დაბადებულა ნადეჟდა **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი ქიტესა გიორგის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისა მელანია ივანეს ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

4 ოქტომბერს დაბადებულა დიმიტრი **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი გაბრიელ დავითის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისა ბარბარე გაბრიელის ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

გარდაცვალებულთათვის:

14 ნოემბერს გარდაცვლილა გრიგოლ ნიკოლოზის ძე **გასიტაშვილი** 2 წლის, ყვავილით.

19 ნოემბერს გარდაცვლილა ილია ნიკოლოზის ძე **გასიტაშვილი** 1 წლის.

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 18; საქმე № 1364).

1892 წელი.

დაბადებულთათვის:

1 იანვარს დაბადებულა ბარბარე **გასიტაშვილი**. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები

გლეხი სვიმონ გიორგის ძე **გასიტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისა ტასია გაბრიელის ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა.

2 ნოემბერს დაბადებულა ნინა **გასიტაშ-**

ვილი. მშობლები: გორის უეზდის სოფელ სკრაში მცხოვრები გლეხი ნი-კოლოზ გივის ძე **გასი-ტაშვილი** და სჯულიერი ცოლი ამისი ნატალია იაკობის ასული. ორივე მართლმადიდებელი სარ-წმუნოებისა

(საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივი; ფონდი № 489; ანაწერი № 18; საქმე № 1365).

უკვალოდ არ ჩაუვლია **გასიტაშვილთა** გვარის თავდადებულ წინაპართა გარჯას. ჯიში არსებობს, მემკვი-დრეობა არსებობს, ნიჭი არ იკარგება. ჟამი ჟამს მისდევს ... ერთგულება, ვაჟკაცობა და თავდადების უნარი თაო-ბიდან თაობას გადაეცემა ... გარდასულ დღეთა დიდება და პატივი არც უახლოეს წარსულში, XIX–XX საუკუნეებში დაჰკლებია **გასიტაშვილთა** ნიჭიერ და შრომისმოყვარე გვარს, რომლის მრავალმა წარმომადგენელმა ნათელი კვალი დატოვა საქართველოს ისტორიაში.

ამჟამად **გასიტაშვილები** ძირითადად ცხოვრობენ ქართლში: თბილისში; გორსა და გორის მუნიციპალიტე-ტის სოფლებში: ზემო ნიქოზში და სკრაში; ქარელსა და ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფელ რუისში და კასპში.

საქართველოში **გასიტაშვილთა** დიდ-პატარის, ქუ-დოსან-მანდილოსნის საერთო რაოდენობა ოთხასორმოცდაათ სულის აჭარბებს (455 სული, აქედან: თბილისში – 121, გორის მუნიციპალიტეტში – 112, ქარელის მუნიციპალიტეტში – 72 და სხვაგან უფრო მცირე რაოდენობით (ა. სილაგ-აძე, ა. თოთაძე; „გვარ-სახელები საქართველოში"; თბ. 1997 წ; გვ. 55)).

ღმერთმა ამრავლოს ძირძველი და სახელოვანი გვარი გასიტაშვილთა.

გასიტაშვილთა გვარის
განსახლება საქართველოში

მენტალოგიური კვლევის ცენტრი

გენეალოგიური კვლევის ცენტრი

"არიან - ქართლი"

გთავაზობთ:

საქართველოში მცხოვრები საგვარეულოთა გენეალოგიისათვის მასალების მოძიებასა და კვლევას:

ექტიმოლოგია;
წარმოშობის არეალი;
სოციალური მდგომარეობა;
ეთნოგრაფია;
ისტორიული წყაროები;
ადგილი ქართულ ლაშქარში;
ონომასტიკა;
სტატისტიკა;
განსახლების რუკა;
სხვადასხვა.

გენეალოგიური ხის შედგენას:

წინაპარების სახელები;
დაბადების და გარდაცვალების თარიღები;
დამხმარე კომპიუტერული პროგრამა.

აღნიშნულ მასალებზე დაყრდნობით გთავაზობთ:

საბუთების ფოტოასლების მოწოდებას;
ნაშრომის ალბომისა ან წიგნის სახით შედგენას;
თვალსაჩინო ნაკეთობათა დამზადებას;
სატელევიზიო გადაცემის მომზადებას;
დოკუმენტური ფილმის გადაღებას.

კონტაქტი: ვაჟა–ფშაველას პრ.45, 24/43, თბილისი, 0186 საქართველო.
+(995 32) 218 33 00; +(995 558) 99 93 79
arianqartli@gmail.com